

MUSICA VIVA IN SCHOLA

(Recenzia vedeckého podujatia)

Júlia Kopilcová; j.kopilcova@gmail.com

V dňoch 21.-22. októbra 2014, sa v priestoroch pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, konal XXVII. ročník medzinárodnej hudobno-pedagogickej konferencie pod názvom MUSICA VIVA IN SCHOLA, organizátorom ktorej bola Katedra hudobnej výchovy. Tradícia jedného z najstarších podujatí svojho druhu, konaných na území bývalého Československa, siaha do 60. rokov minulého storočia. Presne od roku 1965 sa v Brne stretávajú v dvojročných, alebo aj ročných intervaloch odborníci z oblasti hudobnej pedagogiky, historiografie, estetiky, psychológie, folkloristiky či iných hudobno-vedných disciplín, aby analyzovali stav hudobnej výchovy na rôznych typoch škôl, vymieňali si poznatky z realizovaných výskumov, či skúsenosti z dosiahnutých pedagogických a umeleckých výsledkov.

Aktuálny ročník konferencie, nazvaný „Terra cognita II“ nadväzoval na grantové úlohy, ktoré v súčasnosti stoja v centre výskumného zámeru katedry.

Program konferencie bol tematicky rozdelený do dvoch častí. Prvá bola zameraná na prezentáciu výsledkov výskumov hudobných preferencií, ako reflexie efektivity všeobecnej hudobnej výchovy. Prezentované boli výsledky rozsiahlych medzinárodných, empirických, hudobne sociologických výskumov, realizovaných v posledných rokoch v spolupráci s medzinárodnými spoločnosťami pre hudobnú výchovu EAS a ISME. Druhá časť sa týkala aktuálnych otázok hudobnej výchovy, pričom boli jednotlivé témy zamerané na nové okolnosti, ktoré ovplyvňujú hudobné vzdelávanie v posledných rokoch.

Konferencia trvala dva dni, okrem českých kolegov z partnerských univerzitných pracovísk sa jej zúčastnili aj referujúci z Poľska, Slovenska a Maďarska. Slávnostné zahájenie konferencie a predslov patrili doc. Mgr. Vladimírovi Richterovi, vedúcemu Katedry hudobnej výchovy. Po príhovore vystúpilo Československé komorné duo v zložení Pavel Burdych (husle) a Zuzana Berešová (klavír). Predstavili sa skladbou *Česká rapsódia pre husle a klavír* od Bohuslava Martinů.

S príspevkom *Osobnost sbormistra Františka Lýska* vystúpil prof. PhDr. Miloš Štedroň, CSc. Vyzdvihol celoživotné dielo a pedagogickú prácu profesora F. Lýska¹, ktorý bol právom považovaný za majstra detského spevu a ktorého umelecký a pedagogický odkaz siaha až do 21. storočia.

PaedDr. Ján Prchal sa na konferencii predstavil referátom *K současným problémům HV – HV pro třetí tisíciletí – 80 let Společnosti pro hudební výchovu*. Nastolil problém, ktorý sa týka kvality výchovy. Za možné riešenie považoval zavedenie štandardov pre základné vzdelávanie hudobnej výchovy. Odvolával sa na vlastnú

---

¹ Prof. PhDr. František Lýsek, DrSc. prišiel už v roku 1960 ako vtedajší vedúci Katedry hudobnej výchovy s myšlienkou poriadat' pravidelné hudobné stretnutia pedagogických pracovníkov, ktorých cieľom by bola výmena skúsenosti, postupov, či metód, týkajúcich sa hudobnej výchovy a hudobnej pedagogiky. Bližšie in: <http://www.katedrahudebnivychovy.estranky.cz/clanky/historie-konferenci.html>

skúsenosť, kedy sa najlepším motivačným prostriedkom pre žiakov stáva samotná hudba, ak je akcentovaná vlastná aktivita dieťaťa, napríklad hrať v orchestri.

Druhý blok príspevkov otvorila prof. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD. v referáte s názvom *Reflexia európskej spolupráce v hudobnej pedagogike a školstve na Slovensku po r. 1990*. Predstavila odraz politicko-hospodárskych a ideologických zmien v hudobnej pedagogike, školstve a samostatnej Slovenskej republike, vznik národných hudobno-pedagogických spolkov a asociácií, zmenu po vstupe Slovenska do Európskej, prezentáciu hudobno-pedagogických výsledkov a vedecko-výskumných projektov EÚ. Nastolila problém a prekážky v rozvoji hudobnej výchovy.

Doc. Mgr. Ivo Bartoš, vystúpil s príspevkom *Ciele hudební výchovy za Tinctorise a dnes*. Myšlienky renesančného umelca a skladateľa prezentoval porovnaním s dnešnými vymedzeniami v rámcových vzdelávacích programoch, pričom sa usiloval načrtnúť súčasné perspektívy zmysluplnej Hv.

Mgr. Markéta Šňupárková upozornila na *Problematiku hudebně- pohybových činností v současné všeobecné hudební výchově žáků středního a staršího školního věku*. Zamerala sa na využitie hudobno- pohybových činností vo vyučovaní Hv. Poukázala na zanedbávanie týchto činností aj napriek tomu, že sú súčasťou vzdelávacieho programu. Reflektovala začlenenie hudobno- pohybových činností v reálnej praxi výučby. Vo svojich tvrdeniach sa opierala o koncepcie všeobecnej hudobnej výchovy a koncepciu tvorivej pedagogiky.

Blok referátov uzavrel Mgr. art. Tomáš Boroš, PhD., ArtD. Predniesol príspevok s názvom *Aktuálne otázky hudobnej výchovy – elementárna kompozícia a improvizácia v kontexte umenia 21. storočia*. Za základný materiál primárnej a predprimárnej edukácie považuje tento slovenský skladateľ a pedagóg stále ľudovú pieseň. Tvrdí, že súčasná hudba je pre edukáciu príliš náročná a poetika hudby vo vzťahu k deťom často nefunguje. V referáte Boroš zároveň poukázal na fakt, že hudobná výchova v súčasnej škole kladie dôraz na reprodukčné, hlavne spevácke činnosti a obsah sa nezhoduje so súčasným umením a hudobno-pedagogickými koncepciami. Ako problém vyzdvihol absenciu fenoménov, ako je napríklad elementárna kompozícia a improvizácia, grafická partitúra, recepcia hudby 21. storočia, či rozšírená vokálna technika v kontexte hudobnej výchovy na primárnom a nižšom sekundárnom stupni.

V poobedňajšom bloku sa predstavila doc. DrSc. Sabina Vidulin z Chorvátska, s príspevkom *The challenge of interdisciplinary approach in music education*. Zamerala sa na komparáciu vzdelávania na Slovensku, Chorvátsku a Anglicku.

Mgr. Gabriela Všeticková, PhD. vo svojom výstupe porovnávala *Komponování dětí jako součást hudební výchovy v Anglii a České republice- minulost, současnost (a budoucnost?)*. Po jej prezentácii sa rozpútala živá diskusia aj s polemikou. Autorka sa zamerala na bližšie poznanie výučby hudobnej výchovy v Anglicku, kde ako pedagóg absolvovala pobyt a reálne zhodnotila a porovнала situáciu, ktorá je v Čechách a v Anglicku. Jadro príspevku bolo zamerané na elementárne komponovanie, pričom podstatou výučby komponovania v Anglicku je detské experimentovanie so zvukmi, ich hľadanie, vytváranie a následná improvizácia. Kompozícia je pre nich základom hudobnej výchovy, na ktorú sa viažu ďalšie činnosti.

Mgr. MgA. Renáta Grmelová, PhD. prezentovala referát pod názvom *Základní hudebně-umělecké vzdělávání jako důležitá součást procesu formování osobnosti dítěte*. Poukázala na fakt, ako pôsobí základné hudobno-umelecké vzdelávanie na osobnosť dieťaťa. Zastávala názor, že okrem teoretických a praktických vedomostí, hudba obohacuje dieťa aj o estetickú a umeleckú stránku. Nastáva tak prelínanie oblastí rozumovej s citovou, ako aj etickou... Posledným v tomto bloku bol Mgr. Andrej Šuba, PhD., ktorý v analytickej rovine s jemu príznačnou duchaplnosťou načrtnol tému *Čomu okrem dejín nás môžu naučiť dejiny hudby*.

V popoludňajších hodinách predstavili svoje príspevky vo vzťahu k výučbe hudobnej výchovy Doc. MgA. Jana Frostová, PhD., Dr. Dombi Józsefine, Bc. Veronika Čermáková a Mgr. Júlia Kopilcová.

Ako prvá v tomto bloku uviedla referát doc. MgA. Jana Frostová, PhD. pod názvom *Zkušenosti se zavedením předmětu Péče o hlasovou kondici na PdF MU*. Konštatovala, že v praxi sa stretávame s problémami v hlasovej oblasti, a preto bol zavedený nový voliteľný predmet Starostlivosť o hlasovú kondíciu. Je ponúkaný hlavne študentom, ktorí študujú predškolskú a elementárnu pedagogiku a jeho výučba prebieha už tretí rok.

Doc. MgA. Józsefine Dombi nastolila problematiku modernej hudby a jej možnosti výkladu- *Opportunities to perform contemporary music*. Výklad demonštrovala na konkrétnych hudobných ukázkach, ktoré interpretovala na klavíri.

Bc. Veronika Čermáková, učiteľka hudobnej náuky v ZUŠ Teplice, prezentovala referát pod názvom *Výchovné koncerty v prostředí města Teplice*. Uviedla konkrétne príklady a reflektovala výchovné koncerty, ktoré boli realizované symfonickými a komornými telesami Severočeské filharmónie Teplice a ZUŠ Teplice.

Tento blok uzavrela doktorandka odboru estetika na PU FF Mgr. Júlia Kopilcová, s príspevkom *Princípy hry v umení, brové aktivity v umeleckej pedagogike*. Zamerala sa na fenomén hry vo vzťahu k umeniu, estetike, pedagogike a vyhodnocovala jeho zastúpenie v aktuálnych učebniciach a metodických materiáloch, určených pre výučbu hudobných a umelecko-výchovných predmetov vo vybraných typoch škôl.²

V neskorších poobedňajších hodinách, po krátkej prestávke, pokračoval ďalší blok výstupov, ktorý otvorila Mgr. Lenka Kučerová so svojim príspevkom pod názvom *Hudební škola spolku Brünnner Musikverein (1862 – 1939)*. Predstavila významné osobnosti vtedajšieho nemeckého hudobného Brna, ktoré na spomínanej škole pedagogicky pôsobili. Ich činnosť značne ovplyvnila kultúrne dianie tohto mesta, samotnú organizáciu školy, jednotlivé odbory a osnovy vyučovaných predmetov.

Tému *Předmět nástrojové výchovy na vybraném typu rakouských gymnáziích. Srovnání české a rakouské koncepce tohoto předmětu* predstavila Mag. et. Mgr. Jitka Kopřivová. Prezentovala nástrojovú výchovu ako povinný predmet na vybraných rakúskych gymnáziách, samotnú organizáciu predmetu, učebné plány, ako aj prípravu učiteľov na tento predmet. Porovnávala koncepciu nástrojovej hry v Rakúsku a Česku.

V poobedňajšom bloku sa predstavila aj doktorandka Mgr. Kateřina Jakšová. V rámci svojho výskumu absolvovala štúdium na vysokej škole v Nórsku, preto bol jej príspevok zameraný na hudobné vzdelávanie v nórskech základných škôl. Poukázala na nórske národné kurikulum, na základe ktorého stanovila hlavné aspekty hudobného vzdelávania v Nórsku. Príspevok bol viac teoretický, dôvernejšiu predstavu o prezentovaných aktivitách by uľahčili konkrétne ukážky. Ako inšpiratívne sa ukázalo delenie vzdelávania na tri oblasti.

---

² Na predošlých ročníkoch konferencie *Musica viva* prezentovali výsledky svojej pedagogickej práce aj ďalšie členky Inštitútu estetiky a umeleckej kultúry FF PU v Prešove, konkrétne doc. PaedDr. Slávka Kopčáková, PhD. (KOPČÁKOVÁ, Slávka. 2012. Interpretácia hudby ako fundament estetickej reflexie a hudobnej edukácie na príklade spoznávania regionálneho hudobno-kultúrneho dedičstva In: *Musica viva in schola XXIII* : zborník prací PdF Masarykovy univerzity, č.255. Brno : Masarykova univerzita, 131-141. ISBN 978-80-210-6106-4.) a doc. Mgr. Tatiana Pírníková, PhD., ktorá sa konferencie aktívne zúčastnila viacnásobne, počnúc rokom 2000 a naposledy v roku 2012, kedy predstavila model kreatívnych vzdelávacích programov pre učiteľov (PIRNÍKOVÁ, Tatiana. 2012. Malá sonda do učitel'ovej duše...skúsenosti z realizácie programov kontinuálneho vzdelávania pre učiteľov umeleckých odborov. In: *Musica viva in schola XXIII* : zborník prací PdF Masarykovy univerzity, č.255. Brno : Masarykova univerzita, 141-148. ISBN 978-80-210-6106-4). Pírníková zároveň prezentovala aj výsledky adaptácie modelu polyestetickéj výchovy a projektového vyučovania v podmienkach súčasnej školy na Slovensku (PIRNÍKOVÁ, Tatiana. 2007. Hudobné dielo v rukách pedagóga. In: *Musica viva in schola XX*. Sborník prací Masarykovy univerzity č.209. Brno : Masarykova univerzita, s.139-141. ISBN 978-80-210-4445-6).

Making music, kde sa zaraďujú ako tvrdí K. Jakšová spevácke, inštrumentálne činnosti, pohybová a tanečná výchova. Composing, ktorá je zameraná na vnímanie hudby, prácu s tancom a pohybom, kde má využitie experimentovanie a improvizácia pohybom. Listening má zameranie na vnímanie hudby a jej nasledovnú reflexiu.

Záver prvého dňa jednanja uzavrela Mgr. Gabriela Petrová s príspevkom *Edukační funkce médií*. Predstavila svoje postrehy, vplyv médií na hudobné vzdelávanie mládeže, hlavne za posledných 50. rokov. Hodnotila využívanie rozhlasového média vo výučbe a vzdelávaní.

Nasledujúci deň otvoril prvý blok konferencie rektor Masarykovej univerzity doc. PhDr. Mikuláš Bek, PhD., ktorý z pohľadu muzikológa a zároveň akademického funkcionára prezentoval možnosti výskumov a projektov, realizovaných v rámci Masarykovej univerzity. Po príspevku nastala dlhšia diskusia.

Vystúpenie prof. PhDr. Miloš Schnierera, ktorý v súčasnosti vyučuje na Janáčkovej akadémii Dejiny populárnej hudby, prinieslo prezentáciu témy *K obohacení didaktických možností vníkaní do podstaty hudebního vývoje*. Príspevok bol zameraný na prepojenie výkladu hudobných dejín s hudobnou teóriou a s poznávaním kompozičných techník, pričom sa prihliada aj na sociálnu funkciu hudby. Vo svojom príspevku profesor rekapituloval štádia počúvania hudobného diela, konkrétne v artificijálnej hudbe 20. storočia. Je potrebné podotknúť, že zánietenie a nadšenie s akým pán profesor rozprával o tejto tematike, svedčí o jeho vysokej miere poznania danej problematiky.

Ďalším účastníkom vedeckého podujatia bola Mgr. Libuše Černá. *Aktuální stav předmětu hudební výchova na všeobecně vzdělávacích středních školách v ČR, v Polsku a na Slovensku*, bol názov jej referátu. Porovnávala v ňom výskyt a výučbu Hv na stredných školách, pričom sa vo svojom výstupe ťažiskovo zamerala na hodnotenie stavu práve v Českej republike.

Popoludňajší blok referátov otvoril Mgr. Krzysztof Uscilowski, PhD. Hneď na začiatku prekvapil prezentáciou v českom jazyku. Zaoberal sa možnosťami využitia Orffových nástrojov v rámci vyučovania, rekapituloval vlastné pedagogické skúsenosti. Zdôraznil, že Orffove nástroje nemusia byť len súčasťou didaktických postupov, ale vhodné a prínosné je zaradenie hry ako samostatného predmetu.

Ďalším hosťom z Poľska bola dr. Ewa Nidecka z Katedry hudby z Univerzity v Rzeszówe. Problematikou ktorou sa zaoberala, spracovala pod názvom *Muzyka współczesna w podręcznikach do muzyki w szkołach gimnazjalnych w Polsce*.

Mgr. Tereza Pobucká sa predstavila s témou *Josef Schreiber a Ondřej Bednarčík. Ke vzťahu ostravského pedagoga a jeho žiaka*. Príspevok mapoval dlhoročný vzťah týchto dvoch hudobných osobností a ich prepojenie s Ostravou. Autorka v referáte načrtla aj Bednarčíkove štúdium o Josefovi Schreiberovi.

PhDr. Kozel David, PhD. z Ostravskej univerzity predniesol referát s názvom *Narativní zkušenost hudby a hudební zážitek*. Zameral sa na analýzu naratívnych vlastností hudby. Tvrdil, že naratívna skúsenosť hudobného zážitku má dôležitú úlohu v súčasnom multimediálnom svete, kde hudba nie je izolovaná a uplatnenie narácie v hudobnej pedagogike a hudobnej muzikológii a vnímanie je založené na narativate. Predstavil hudbu ako naratívum a súčasne hovoril o hudobnej narativate.

Poslednou vystupujúcou, ktorá uzavrela druhý a zároveň posledný deň konferencie bola Mgr. Kateřina Sabová. Načrtla tému *O novodobém typu posluchačské aktivity: „Exhibuji, nebo ignoruji“*. Snažila sa kriticky reflektovať nový spôsob recepcie poslucháča, pričom vychádzala z pozorovania poslucháčskych stereotypov žiakov ZŠ pri návštevách výchovných koncertov, divadelných predstavení, speváckych súťaží, či školských akadémii a navrhla pár opatrení, ktoré vedú opäť k sústredenému počúvaniu hudby.

Na priebeh konferencie dohliadal prof. Košut a pán doc. Hala. Musím podotknúť, že všetci účastníci boli naozaj pedagógovia, ktorí sa problematike venujú, snažia sa o inovácie v edukačnej činnosti hudobnej výchovy, hľadajú východiská, snažia sa zdokonaľovať a správne viesť študentov. V závere konferencie sa rozprúdila diskusia, ktorá viedla k zhodnoteniu konferencie, plnej nových podnetov.

Literatúra:

- [1] ANONYM, 2014. Historie konferenci „Musica viva in schola“ [online]. [cit. 2014-12-2] <http://www.katedrahudebnivychovy.estranky.cz/clanky/historie-konferenci.html>.
- [2] KOPČÁKOVÁ, S. 2012. Interpretácia hudby ako fundament estetickéj reflexie a hudobnej edukácie na príklade spoznávania regionálneho hudobno-kultúrneho dedičstva In: *Musica viva in schola XXIII* : sborník prací PdF Masarykovy univerzity, č.255. Brno : Masarykova univerzita, 131-141. ISBN 978-80-210-6106-4.
- [3] PIRNÍKOVÁ, T. 2012. Malá sonda do učiteľovej duše...skúsenosti z realizácie programov kontinuálneho vzdelávania pre učiteľov umeleckých odborov. In: *Musica viva in schola XXIII* : sborník prací PdF Masarykovy univerzity, č.255. Brno : Masarykova univerzita, 141-148. ISBN 978-80-210-6106-4.
- [4] PIRNÍKOVÁ, T. 2007. Hudobné dielo v rukách pedagóga. In: *Musica viva in schola XX*. Sborník prací Masarykovy univerzity č.209. Brno : Masarykova univerzita, s.139-141. ISBN 978-80-210-4445-6.

Mgr. Júlia Kopilcová
Inštitút estetiky a umeleckej kultúry
FF PU v Prešove
j.kopilcova@gmail.com

---

www.casopisespes.sk
